

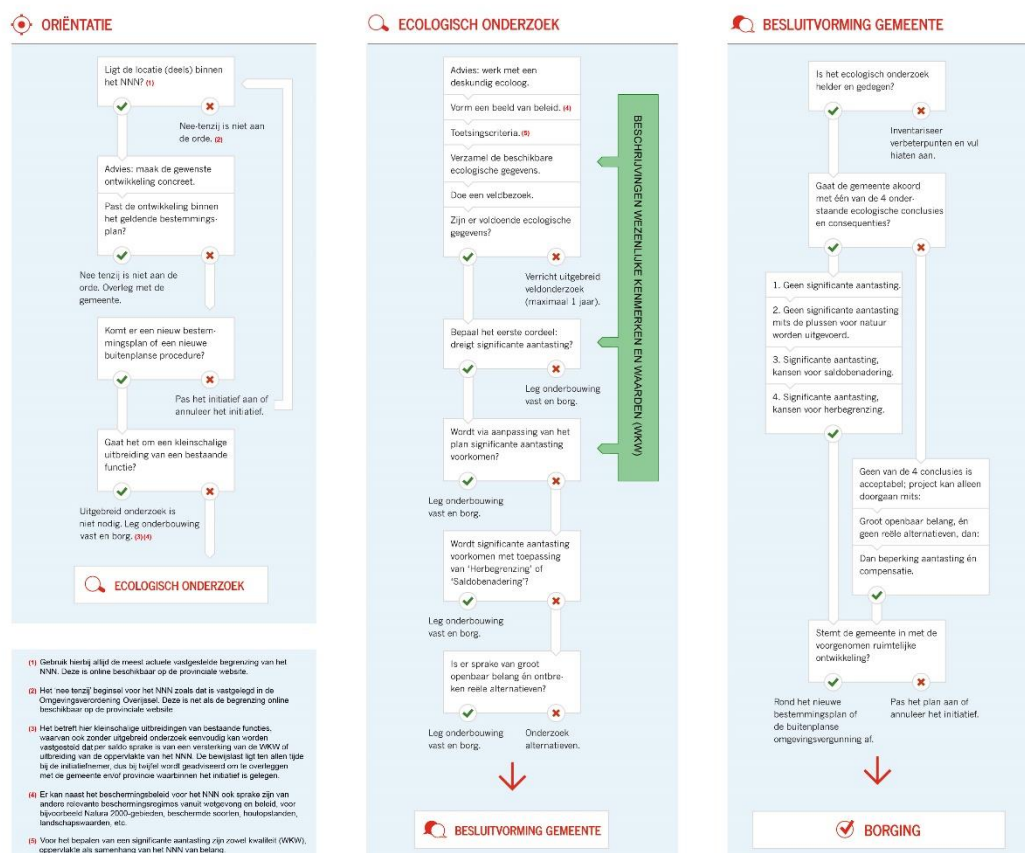
Handreiking gebruik WKW-beschrijvingen Overijssel bij ruimtelijke afwegingen

1 Inleiding

Deze handreiking is bedoeld als hulpmiddel voor het toetsen van de effecten van initiatieven die plaatsvinden in het NNN. Om te bepalen of er bij een ruimtelijke ontwikkeling sprake is van een (significant) negatief effect op het NNN zijn verschillende hulpmiddelen beschikbaar die gezamenlijk de toetsing faciliteren:

- De provinciale ruimtelijke verordening (PRV)
- De voorliggende NNN wijzer.
- De beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW).

De beoordeling van effecten op het NNN omvat drie hoofdstappen, namelijk 'Oriëntatie', 'Ecologisch onderzoek' en 'Besluitvorming'. Deze zijn weergegeven in onderstaand schema. De WKW-beschrijvingen zijn met name van belang voor de fase ecologisch onderzoek.

Voor een [uitgeschreven tekst van het stroomschema volg deze link](#).

1.1 Oriëntatie

In de oriëntatiefase wordt beoordeeld of voor de gewenste ontwikkeling een wijziging van het bestemmingsplan nodig is, en zo ja of er wellicht sprake is van een situatie die gevolgen kan hebben voor de ruimtelijke mogelijkheden in het NNN en de noodzaak van (uitgebreid) ecologisch onderzoek. Deze fase is essentieel voor initiatiefnemers om tijdig te bepalen wat wel en niet kan binnen het NNN. Bij twijfel is het verstandig om als initiatiefnemer tijdig contact op te nemen met de gemeente. Gemeenten kunnen op hun beurt ervoor kiezen om vroegtijdig af te stemmen met de provincie indien afgeweken dreigt te worden van de Omgevingsverordening Overijssel. Ervaring leert dat vroegtijdige afstemming veel problemen op een later tijdstip, inclusief vertraging en kosten, kan voorkomen. In de PRV zijn de verantwoordelijkheden van provincie respectievelijk gemeenten formeel vastgelegd.

Het is, voor zowel gemeenten als initiatiefnemers, van belang om gebruik te maken van de meest actuele versies van de NNN-begrenzing en de provinciale ruimtelijke verordening. Deze zijn digitaal beschikbaar op de website van de provincie Overijssel. Ten slotte kan binnen het NNN ook sprake zijn van andere beschermings-regimes, zowel vanuit het ruimtelijk beleid als vanuit bijvoorbeeld natuurwetgeving. Een positief oordeel over het ontbreken van effecten op het NNN betekent niet automatisch dat voorbij kan worden gegaan aan deze andere regimes.

1.2 Ecologisch onderzoek

Met een onderzoek kan een ecooloog (doorgaans binnen enkele weken) een oordeel geven over de vraag of de nieuwe ontwikkeling leidt tot (significante) aantasting van het NNN. Bij een ingewikkelde ontwikkeling en/of het ontbreken van voldoende basisgegevens is echter uitgebreider ecologisch onderzoek nodig. Passend ecologisch onderzoek is een onmisbare basis voor de verdere besluitvorming. In het schema is aangegeven waar de door de provincie opgestelde WKW-beschrijvingen in het onderzoek betrokken dienen te worden. Vanzelfsprekend kan ook gebruik gemaakt worden van additionele gegevens, zoals bijvoorbeeld de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Ook in deze fase kan vroegtijdige afstemming tussen initiatiefnemer, gemeente en provincie nuttig zijn.

1.3 Besluitvorming gemeente en borging

Het is aan de gemeente om te beoordelen of het ecologisch onderzoek voldoende is. En daarna om een besluit te nemen over het voorgestelde project. In dit onderdeel komen de mogelijkheden en voorwaarden aan bod die belangrijk zijn bij de beslissing van de gemeente over de gewenste ontwikkeling. Ook hierbij vormt de Omgevingsverordening Overijssel voor de gemeente het relevante beleidskader. Om er zeker van te zijn dat het NNN niet aangetast wordt, zijn goede afspraken nodig. Als het plan door de gemeente is geaccepteerd dan moeten die afspraken geborgd worden door ze op te nemen in het bestemmingsplan of in de buitenplanse omgevingsvergunning, zodat ze ook goed uitgevoerd worden.

2 Toepassing WKW in het ecologisch onderzoek

Conform de provinciale ruimtelijke verordening dient bij afwegingen van projecten en plannen in het kader van het NNN getoetst te worden op:

- Effecten op oppervlakte en samenhang van het NNN.
- Effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW) van het NNN.

Met name in de stap 'ecologisch onderzoek' is het van belang dat de WKW-beschrijvingen worden betrokken bij het vormen van een oordeel over het al of niet optreden van een significant negatief effect. Dit is in het schema weergegeven.

2.1 Effecten op oppervlakte en samenhang

Effecten op oppervlakte en samenhang ontstaan door fysiek ruimtegebruik door nieuwe functies of vormen van gebruik binnen het NNN en kunnen zodoende kwantitatief in beeld worden gebracht. In beginsel is iedere vorm van ruimtegebruik dat niet ten doel heeft om natuurwaarden te behouden of versterken een significant effect op de oppervlakte en/of samenhang van het NNN.

Het begrip samenhang

In het Barro wordt het begrip samenhang niet uitgebreid toegelicht. Wel worden een aantal termen in relatie tot samenhang benoemd zoals robuustheid en aaneengeslotenheid. Het begrip samenhang omvat naast deze elementen ook de verbindingen tussen NNN gebieden. In de WKW is beschreven welke natuurwaarden afhankelijk zijn van de samenhang tussen gebieden en op welke wijze. Samenhang wordt in dit kader gedefinieerd als: de mate waarin verschillende NNN gebieden verbonden en/of aaneengesloten zijn tot een eenheid. Waarbij, naar mate dit meer het geval is, doorgaans sprake is van meer robuuste natuur en hogere natuurwaarden. Bij het beoordelen van effecten moet beoordeeld worden in hoeverre de WKW die afhankelijk zijn van samenhang tussen NNN gebieden negatief beïnvloed worden.

2.2 Effecten op de WKW

In het ecologisch onderzoek dient dus inzichtelijk te worden gemaakt of (mogelijk) sprake is van een significante aantasting van de WKW. Voor de verschillende onderdelen van de WKW, zoals toegelicht in de inleiding bij de WKW, dient te worden beoordeeld of sprake is van een significant effect.

Het begrip significantie

Het begrip significantie wordt door de provincie als volgt geïnterpreteerd. Van een significant effect is sprake indien:

- Er een aantasting van de **abiotische situatie** plaatsvindt, waarbij niet uitgesloten kan worden dat dit de basisvoorwaarden voor de bestaande en potentiële natuurwaarden (beheertypen en/of kenmerkende soorten/soortgroepen) aantast. De abiotische situatie vormt vrijwel altijd de basis voor de bestaansmogelijkheden van kwetsbare vegetaties die de basis vormen voor de beheertypen. Voor fauna kan de abiotische situatie direct doorwerken in de vegetatiesamenstelling (waardplanten), vegetatiestructuur en het voedselaanbod. Voor de noodzakelijke abiotische condities per beheertype/soort/soortgroep is in de WKW-beschrijvingen een bruikbare indicatie gegeven. Aanvullend bevatten ook de beschrijvingen van natuurbeheertypen in de Index Natuur en Landschap bruikbare informatie:
(<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index->

[natuur-en-landschap/natuurtypen](#)). Het gaat in dit geval om iedere wezenlijke verslechtering van de abiotische condities, ook als deze actueel nog niet optimaal zijn.

- Er een directe aantasting van bestaande en potentiële **natuurwaarden** in de vorm van beheertypen (oppervlakteverlies, versnippering) en/of kenmerkende soortgroepen (aantasting omvang, samenhang of functies leefgebied, verstoring, sterfte) plaatsvindt, waarbij de lokale staat van instandhouding (op het niveau van het deelgebied) wordt aangetast. In de WKW-beschrijvingen zijn de kenmerkende soorten/soortgroepen beschreven. Op het gebied van natuurlijkheid is de aanwezigheid (en mogelijke aantasting) van kenmerkende patronen en/of processen van belang. Daarbij gelden dezelfde afweging als bij abiotiek.
- Er een aantasting van **ruimtelijke condities** plaatsvindt, waarbij niet uitgesloten kan worden dat dit de basisvoorwaarden voor de bestaande en potentiële natuurwaarden (beheertypen en/of kenmerkende soortgroepen) aantast. Voor de noodzakelijke ruimtelijke condities per beheertype/soort/soortgroep is in de WKW-beschrijvingen een bruikbare indicatie gegeven. Aanvullend bevatten ook de beschrijvingen van natuurbeheertypen in de Index Natuur en Landschap bruikbare informatie: (<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/natuurtypen>). Overige punten zijn: openheid, geluids- en lichtverstoring en de samenhang/verbindingen met andere deelgebieden. Het gaat in dit geval om iedere wezenlijke verslechtering van de ruimtelijke condities, ook als deze actueel nog niet optimaal zijn. In de beschrijving van de WKW wordt een korte kwalitatieve indicatie gegeven van de potentiële natuurkwaliteit op basis van de huidige situatie.

In de WKW-beschrijvingen wordt voor veel voorkomende vormen van (mede)gebruik een **indicatie** gegeven van de verwachte mogelijkheden in het deelgebied. Vanzelfsprekend blijft voor alle concrete plannen en projecten altijd de onderzoeksplicht bestaan, ook als de verwachte mogelijkheden groot zijn.

3 Overige begrippen en relatie met de Omgevingswet

Het begrip Groot openbaar belang

In zijn algemeenheid kan een groot openbaar belang worden gedefinieerd als een maatschappelijk belang dat het groot maatschappelijk belang van natuurbehoud binnen het NNN overstijgt. In beginsel dient dit altijd per project of andere handeling te worden onderbouwd. De volgende belangen zullen veelal als groot openbaar belang kunnen gelden:

- Veiligheid en menselijke gezondheid
- Essentiële natuurlijke hulpbronnen zoals de drinkwatervoorziening
- Installaties voor opwekking van windenergie
- Installaties voor winning, opslag of transport van olie en aardgas

Aanvullend is het ook bij de volgende vormen van (mede)gebruik voorstelbaar dat een groot openbaar belang kan worden aangetoond (niet limitatief):

- Vormen van recreatief medegebruik die zich specifiek richten op de kenmerken van het NNN en daardoor een grote bijdrage leveren aan de beleving van en het draagvlak voor natuur en

aan de gezondheid. Recreatief medegebruik van het NNN is ook een expliciete doelstelling in het ruimtelijk beleid. Veelal gaat het hierbij om extensieve vormen van dagrecreatie, zoals wandelen, fietsen en varen.

- Het behoud van (cultuurhistorisch) waardevolle landschapspatronen, landschaps- en bebouwingselementen.
- Vormen van gebruik, zoals landbouw en (sport)visserij, die passen binnen de natuurdoelstellingen of daar zelfs onmisbaar voor zijn. Veelal gaat het hier om extensieve vormen van gebruik met beperkingen (zoals veeteelt in weidevogelgebieden).

Voor bijvoorbeeld individuele private (ondernemers)belangen zal het daarentegen doorgaans complex of zelfs onmogelijk zijn om een groot openbaar belang aan te tonen.

Omgevingswet

Het omgevingsrecht bestaat uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Zij hebben allemaal hun eigen uitgangspunten, werkwijzen en eisen en daardoor is de wetgeving zeer ingewikkeld geworden. De Omgevingswet treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2022. Deze wet beoogt om alle regels voor ruimtelijke projecten te bundelen om daarmee tot een veel overzichtelijker en duidelijker overzicht te komen. Daarnaast is ook de (digitale) beschikbaarheid van informatie een speerpunt.

Door de bundeling van informatie en concrete uitwerking van beleidsuitgangspunten voor het NNN in de WKW-beschrijvingen, wordt door de provincie Overijssel ook al voorgesorteerd op de toekomstige werkwijze in de Omgevingswet.